

Патлачук Олександр Васильович,
кандидат юридичних наук, викладач,
Краматорський економіко-гуманітарний
інститут, Україна, м. Краматорськ
e-mail: kxenon46@gmail.com
ORCID 0000-0003-2245-4030

doi: 10.21564/2414–990x.146.165273
УДК 340.13(477):349.6:502

ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРИРОДИ (1992–2006 рр.)

Розглянуто юридичну техніку законодавчих актів, прийнятих в Україні у 1992-2006 рр., пов'язаних з охороною природно-заповідного фонду, землі, атмосферного повітря, тваринного та рослинного світу. Досліджено її особливості шляхом аналізу відповідності природоохоронних законів таким вимогам юридичної техніки, як законність, системність, логічна послідовність, ясність, доступність, чіткість і визначеність. Доведено наявність в окремих законодавчих актах недоліків юридичної техніки, серед яких відсутність преамбули, термінології та системності викладення матеріалу.

Ключові слова: юридична техніка; правова охорона природи; термінологія; законодавчий акт; правотворчість.

Патлачук А. В., кандидат юридических наук, преподаватель, Краматорский экономико-правового институт, Украина, г. Краматорск.
e-mail : kxenon46@gmail.com ; ORCID 0000-0003-2245-4030

Юридическая техника законодательных актов в сфере охраны природы (1992–2006 гг.)

Рассматривается юридическая техника законодательных актов, принятых в Украине в 1992–2006 гг., связанных с охраной природно-заповедного фонда, земли, атмосферного воздуха, животного и растительного мира. Исследованы ее особенности путем анализа соответствия природоохранных законов таким требованиям юридической техники, как законность, системность, логическая последовательность, ясность, доступность, четкость и определенность. Доказано наличие в отдельных законодательных актах недостатков юридической техники, среди которых отсутствие преамбулы, терминологии и системности изложения материала.

Ключевые слова: юридическая техника; правовая охрана природы; терминология; законодательный акт; правотворчество.

Постановка проблеми. Формування в Україні правової держави зумовлює особливе значення законодавчого регулювання природоохоронної справи, з якою пов'язане політичне, економічне та соціальне життя суспільства. Сьогодні

у сфері використання природи здійснюється інтенсивний вплив на землю, атмосферне повітря, тваринний, рослинний світ та ін., що вимагає детального аналізу законодавчих актів та особливостей юридичної техніки у цій сфері. Це дасть змогу вдосконалити та підвищити ефективність чинного законодавства та забезпечити врегулювання правових проблем, що виникають в процесі використання охорони та відновлення природних ресурсів.

Актуальність теми дослідження обумовлена двома чинниками. Перш за все – критичним станом навколишнього середовища, що пов'язане з порушеннями природоохоронного законодавства та посиленням антропогенного впливу на природні об'єкти. По-друге, юридична техніка нормативно-правових актів, прийнятих у сфері охорони природи – одне з найменш досліджених питань юриспруденції. Такий стан речей пов'язаний з міжгалузевим характером правового регулювання охорони природи, складністю та подвійним характером цієї проблеми, що потребує врахування законів природи та їх узгодження із законами економічного та соціального розвитку суспільства. Виходячи з цього, виникає необхідність підвищення ефективності природоохоронного законодавства шляхом удосконалення прийомів та методів юридичної техніки, дотримання її вимог. Значну допомогу в цьому процесі може надати методика розрахунку кількісних показників нормативно-правових актів, запропонована О. Л. Копиленко (O. L. Kopylenko) та Б. В. Кіндюком (B. V. Kindiuk).

Аналіз останніх досліджень і публікацій надав можливість спостерігати наступні тенденції. По-перше, накопичено значний обсяг досліджень, присвячених правовій охороні природи, які виконувалися В. І. Андрейцевим (V. I. Andreytsev), М. М. Бринчуком (M. M. Brynchuk), А. П. Гетьманом (A. P. Getman), І. В. Гіренко (I. V. Hirenko), Н. Р. Кобецькою (N. R. Kobetska), В. В. Костицьким (V. V. Kostytskyi), В. В. Петровим (V. V. Petrov), В. К. Поповим (V. K. Popov), Ю. С. Шемшученком (Yu. S. Shemshuchenko), М. В. Шульгою (M. V. Shulha) та ін. По-друге, останніми роками фіксується посилення уваги наукової спільноти до питань юридичної техніки, зокрема В. М. Баранова (V. M. Baranov), М. Л. Давидової (M. L. Davydova), Ж. О. Дзейко (Zh. O. Dzeyko), Т. В. Кашаніної (T. V. Kashanina), Д. А. Керімової (D. A. Kerimova), М. С. Кельмана (M. S. Kel'man), В. В. Комарова (V. V. Komarov), Н. М. Оніщенко (N. M. Onishchenko), І. І. Онищука (I. I. Onyshchuk), І. Д. Шутака (I. D. Shutak) та ін. Однак юридична техніка природоохоронних актів вивчалась фрагментарно, їй приділяли увагу А. Н. Краснов (A. N. Krasnov), Л. Г. Ключанова (L. H. Klyukanova), Б. В. Кіндюк (B. V. Kindyuk), О. Л. Копиленко (O. L. Kopylenko), А. В. Золотарьова (A. V. Zolotar'ova), Н. І. Хлуденева (N. I. Khludeneva), М. М. Бринчук (M. M. Brynchuk), А. Ю. Пуряєва (A. Yu. Puryayeva).

Таким чином, питання юридичної техніки нормативно-правових актів у сфері охорони природи є малодослідженими і потребують подальшої розробки.

Метою статті є розгляд основних особливостей юридичної техніки законів України «Про природно-заповідний фонд» 1992 р., «Про охорону

атмосферного повітря» 1992 р., «Про рослинний світ» 1999 р., «Про тваринний світ» 2001 р., «Про охорону земель» 2003 р., «Про захист тварин від жорстокого поводження» 2006 р.

Викладення матеріалів дослідження необхідно розпочати з того, що нині юридична техніка являє собою самостійну наукову дисципліну, яка є сполучною ланкою між загальною теорією права та галузевими дисциплінами. Відомий український юрист В. Ф. Тарановський розглядав її як мистецтво застосування права, але у той історичний період розробка проблематики юридичної техніки тільки починалася. Ця галузь юриспруденції містить методи, правила, засоби, прийоми створення і систематизації нормативно-правових актів та порядок внесення змін до них. Досягнення юриспруденції в цій сфері доцільно використати у процесі дослідження системи законодавчих актів, прийнятих за часів незалежності України – законах України «Про природно-заповідний фонд», «Про охорону атмосферного повітря», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про охорону земель», «Про захист тварин від жорстокого поводження». Юридична техніка цих актів має ряд особливостей, пов'язаних з тим, що, з одного боку, вони повинні базуватися на чинному законодавстві, а з іншого – не виходити за межі наданих державою прав з охорони, використання та відтворення таких об'єктів. Водночас юридична техніка повинна сприяти підготовці проектів якісних та ефективних законодавчих актів, які не повинні допускати конфліктів інтересів у соціальній сфері, економіці та екології. Однією з вимог юридичної техніки є мотивація прийняття нормативно-правового акта, тобто має бути правова проблема, розв'язання якої спонукає до прийняття акта. Як вказує І. Д. Шутак, прийоми та засоби юридичної техніки дозволяють вирішити поставлене проектантами документа завдання, наповнюють її конкретним практичним змістом, що є основою забезпечення точності у викладенні думки законодавця [1, с. 5]. Мотивація підготовки даних нормативно-правових актів була пов'язана з необхідністю проведення кодифікації природоохоронного законодавства в умовах незалежної України, позаяк прийняті у часи УРСР природоохоронні акти не охоплювали багато питань, пов'язаних з конкретними природними об'єктами.

Однією з важливих вимог юридичної техніки природоохоронних актів є законність, відповідно до якої їх положення повинні відповідати Конституції України та ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища». Так, відповідно до ст. 13 Конституції України, земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу, що означає необхідність їх охорони та захисту від незаконного використання. У свою чергу ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища» 1991 р. регламентує питання захисту об'єктів навколишнього природного середовища від різних видів негативного впливу. Першим комплексним нормативно-правовим актом, прийнятим на території України, який регламентував правову охорону усіх пам'яток

природи та природних територій, що підлягають особливій охороні, є ЗУ «Про природно-заповідний фонд» (далі – ЗУ «ПЗФ»). Вимогу юридичної техніки, пов'язаною з комплексністю, можна дослідити на прикладі побудови даного Закону, в якому розділ II регламентує питання управління, розділ III – режим територій, розділі IV – охорону захисних зон об'єктів ПЗФ. Таке розташування матеріалу дає змогу комплексно підійти до організації охорони об'єктів ПЗФ завдяки тому, що вирішення цього завдання побудоване як єдиний комплекс. Раніше прийняті нормативно-правові акти стосувалися конкретних природних об'єктів, наприклад Декрет РНК «Про охорону пам'яток природи, садів та парків» від 16 вересня 1921 р. передбачав захист державою земель, на яких розміщувалися заповідники та національні парки, забороняв їх обробку, а також розробку природних багатств, полювання, ловлю звірів, птахів та риби.

Прийняття у 1992 р. ЗУ «Про охорону атмосферного повітря» було обумовлено тим, що цей напрямок природокористування потребував щонайскорішого правового упорядкування, оскільки у СРСР цей комплекс питань був практично не врегульований. Проблема охорони цього елемента довкілля знайшла відображення у постанові Ради Міністрів УРСР від 20 червня 1949 р. «Про заходи боротьби із забрудненням атмосферного повітря промисловими підприємствами УРСР та про поліпшення санітарно-гігієнічних умов населених місць». Юридична техніка цього документа містила загальну частину, яка базувалась на декларативних положеннях, та конкретні завдання із запобігання викидів в атмосферу золи, незгорілого вугілля, кіптяви, пилу, сірки, фтористих сполук, сірчастого газу, миш'яковистого водню і сірководню. Загалом, як вказує А. П. Гетьман (А. Р. Getman), для нормативно-правових актів того історичного періоду у сфері охорони природи було характерним їх базування доктринальних поглядах, які передбачали вирішення лише конкретних практичних завдань [2, с. 145].

Щодо правової охорони, відтворення та використання рослинного світу, то це питання за часів Радянського Союзу було врегульовано лише на рівні підзаконних актів. Приміром, постанова Міністерства медичної промисловості СРСР від 26 грудня 1977 р. «Положення про збирача лікарської рослинної сировини» регламентувала збір рідкісних видів таких рослин, їх кількість, а також визначала періоди, коли дозволялося проводити такі роботи. Такі відомчі акти відрізнялися низьким рівнем юридичної техніки, невизначеністю прав і заборон щодо проведення такої діяльності, а також щодо прав громадян на промислову заготівлю окремих видів рослин. Тому прийняття у 1999 р. ЗУ «Про рослинний світ» було історично зумовлено потребою законодавчого врегулювання таких суспільних відносин та заповнити лакуну, яка склалася в сфері охорони цього природного ресурсу.

Прийняттю ЗУ «Про тваринний світ» та «Про захист тварин від жорстокого поводження» передувала складна історія становлення цієї сфери природоохоронного законодавства. Так, у часи існування СРСР приймалися підзаконні акти, пов'язані з регламентуванням мисливства та рибальства, згідно яких встановлювались норми з мисливства та ловлі риби, періоди проведення таких

промислів. Наприклад, у постанові Уряду РСФСР «Про заходи щодо посилення боротьби з порушеннями правил полювання» від 23 лютого 1973 р. на Міністерство лісового господарства та облвиконкоми було покладено обов'язок контролю за дотриманням правил і строків полювання та кількістю звірів, які мають право мисливці здобути на полюванні. У цілому, прийняті у цій сфері нормативно-правові акти мали невизначений характер стосовно порядку полювання та рибальства, скупки, продажу та переробки шкурок хутрових звірів і не завжди містили норми відповідальності за правопорушення.

Прийняття ЗУ «Про охорону земель» ґрунтувалося на тривалій історії правового регулювання, використання, захисту та охорони цього природного ресурсу. Так, ще 26 жовтня 1917 р. II Всеросійським з'їздом був прийнятий Декрет «Про землю», на підставі якого у 1922 р. затверджено Земельний кодекс УСРС, а у 1970 р. – Земельний кодекс УРСР.

З метою розгляду юридичної техніки законодавчих актів у сфері охорони природи була зібрана інформація та проведено розрахунки їх показників (табл. 1).

Таблиця 1

Показники законодавчих актів у сфері охорони природи 1992–2006 рр.

№	Назва акта	Рік видання	Загальна кількість		
			знаків	розділів	статей
1	Про природно-заповідний фонд	1992	89358	11	67
2	Про охорону атмосферного повітря	1992	39610	9	35
3	Про рослинний світ	1999	33166	10	41
4	Про тваринний світ	2002	78341	9	64
5	Про охорону земель	2003	59994	9	56
6	Про захист тварин від жорстокого поводження	2006	41797	6	35

Сучасна юридична техніка передбачає використання у нормотворчості норм-деклараций, які, як правило, знаходять своє відображення у преамбулі нормативно-правового акта. Так, у ЗУ «Про ПЗФ» у змісті преамбули визначаються правові основи організації, охорони, ефективного використання природно-заповідного фонду України, а у преамбулі ЗУ «Про охорону атмосферного повітря» зазначається, що атмосферне повітря є одним з основних життєво важливих елементів навколишнього природного середовища, від якого залежить здоров'я населення. Аналогічним чином у преамбулі ЗУ «Про тваринний світ» вказується, що такі об'єкти є компонентами навколишнього природного середовища, національним багатством України, джерелом духовного та естетичного збагачення і виховання людей. У преамбулі ЗУ «Про охорону земель» визначаються правові, економічні та соціальні основи охорони земель з метою забезпечення їх раціонального використання, відтворення та підвищення родючості

грунтів, інших корисних властивостей землі, збереження екологічних функцій ґрунтового покриву та охорони довкілля. Важливе практичне значення має ЗУ «Про захист тварин від жорстокого поводження», преамбула якого містить положення про необхідність їх захисту від страждань і загибелі унаслідок жорстокого поводження з ними, захисту їх природних прав та укріплення моральності й гуманності суспільства.

Важливим засобом юридичної техніки є наявність у змісті законодавчих актів термінології, яка дозволяє розкрити зміст термінів та дефініцій, що використовувались при викладенні змісту акта та забезпечує точність, повноту правового регулювання, слугує точним визначення понять і категорій. Як вказує М. І. Клочко (М. І. Klochko), система законодавчих термінів в юридичній науці являє собою зовнішній символ понять і слугує підвищенню рівня якості вітчизняного законодавства [3, с. 150]. З метою удосконалення та упорядкування процесу нормотворення в Україні розроблено відповідні стандарти, серед яких ДСТУ 3966:2009 «Термінологічна робота. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять». Аналіз досліджуваних законодавчих актів показує, що не всі з них містять термінологічний апарат. Наприклад, у ЗУ «Про ПЗФ» наведено лише декілька термінів, зміст яких роз'яснюється в окремих статтях законодавчого акта, тоді як у Законі «Про охорону атмосферного повітря» ст. 1 присвячена роз'ясненню дванадцяти найбільш важливих термінів, які використовуються у цьому акті: атмосферне повітря, охорона атмосферного повітря, забруднююча речовина тощо. У Законі «Про рослинний світ» у ст. 3 викладено дефініції семи основних термінів, а у ЗУ «Про охорону земель» ст. 1 присвячена роз'ясненню дев'ятнадцяти термінів. У Законі «Про тваринний світ» у ст. 3 та ст. 21 викладено дефініції чотирьох термінів: дикі тварини, частини диких тварин, мисливство та ін. Аналіз термінів показує, що розробники цих законів використовували їх у загальновідомому значенні, визначили та пояснили найбільш важливі дефініції.

Наступною вимогою юридичної техніки є *логічність*, яка повинна забезпечити послідовність викладення матеріалу за допомогою низки прийомів. Розгляд логічних схем законодавчих актів у сфері охорони природи показує, що їх зміст викладено за схожою схемою, яка включає: блок 1 – загальні положення; блок 2 – повноваження органів державної влади; блок 3 – правовий режим даних об'єктів; блок 4 – державний облік, моніторинг, контроль; блок 5 – відповідальність за порушення чинного законодавства; блок 6 – міжнародні договори.

Ця загальна схема у деяких випадках може мати більш широкий чи звужений характер, оскільки законодавчі акти приймалися на різних етапах державотворення України і до змісту деяких з них мали увійти нові поняття. Наприклад, у ЗУ «Про ПЗФ» у розділі III, який складається з 11 глав, перераховуються усі види заповідних об'єктів за логічною схемою – від найбільш цінних об'єктів до тих, які мають менше значення для охорони природи: національні природні парки, заказники, пам'ятки природи, ботанічні сади та ін. А от розділ VII ЗУ «Про охорону земель» присвячений фінансуванню заходів з охорони земель

та ґрунтів, бо за логікою викладення, такі заходи потребують значних коштів і тому знайшли відображення у змісті цього документа. Іншим прикладом логічних вимог є включення до ЗУ «Про захист тварин від жорстокого поводження розділу VI, який регламентує діяльність із громадського контролю у цій сфері. Логіка такого підходу полягає у тому, що існує зв'язок між випадками прояву жорстокості та їх повторенням, що потребує втручання з боку громадськості.

Серед вимог юридичної техніки важливе місце посідає *системне викладення матеріалу*, що дозволяє упорядкувати зміст законодавчого акта. Як зазначає О. М. Краснов (О. М. Krasnov), системні вимоги забезпечують зв'язок між положеннями закону та суспільними потребами, а допущення помилок може нанести об'єктам природи значної шкоди. За теорією систем, у структурах об'єктів, які постійно розвиваються, спостерігається стійка тенденція до їх ускладнення, до отримання нових можливостей та до розширення міжсистемних зв'язків. Виходячи з цього, законодавчий акт не є простим викладенням матеріалу, а конкретною системою, де всі елементи пов'язані між собою ієрархічно та функціонально [4, с. 112].

Поняття системності може охоплювати зв'язки між елементами одного рівня за горизонталлю та між різними рівнями за вертикаллю. Так, вимогу системності реалізовано у Законі «Про охорону земель», де у розділі II регламентуються повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування; розділ IV включає систему заходів у галузі охорони земель; розділ V – «Державні стандарти», розділ VI – «Охорону земель», розділ VIII – «Відповідальність за порушення». Таке розташування матеріалу перетворює його у систему, яка складається з елементів, підпорядкованих ідеї збереження родючості земель та запобіганню правопорушенням у цій сфері.

Вимогу системності можна дослідити на прикладі розділу II «Повноваження органів державної влади і органів місцевого самоврядування» ЗУ «Про охорону земель». У ньому системно викладені п'ять рівнів ієрархії правового регулювання та державного управління (див. рис. 1).

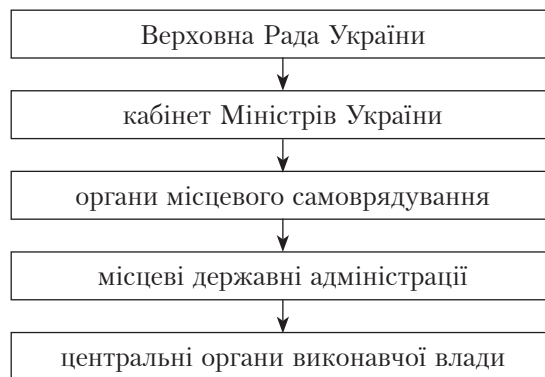

Рис. 1. Органи, які здійснюють регулювання у галузі охорони землі

Повноваження цих гілок влади різняться за обсягом, правами та колом осіб, які повинні виконувати прийняті ними рішення.

Систематизація сучасного природоохоронного законодавства потребує використання таких заходів, як державний облік, моніторинг і складення державного кадастру, з метою контролю використання природних ресурсів та дотримання встановлених нормативів. Розгляд змісту ЗУ «ПЗФ» свідчить про відображення у ньому лише питань складання державного кадастру, ЗУ «Про охорону атмосферного повітря» – державного обліку та моніторингу, ЗУ «Про рослинний світ» та «Про тваринний світ» містять усі ці вимоги, а ЗУ «Про охорону земель» регламентує необхідність підготовки державних стандартів та нормативів. На думку Л. Г. Клюканової, традиція сучасного нормотворення потребує включення до нормативно-правових актів спеціальних статей, в яких розкриваються нові підходи у цій галузі знань [5, с. 134]. У природоохоронній сфері такими є сертифікація та проведення експертизи, що дають змогу оцінити рівні ефективності проведення природоохоронних заходів. Виходячи з цього, загальним недоліком розглянутих законодавчих актів є відсутність в них таких заходів, як сертифікації та нормування, що мають виняткове значення у сфері охорони землі, рослин, тварин та природно-заповідного фонду.

Важливою характеристикою юридичної техніки нормативно-правових актів є проведення розрахунків їх кількісних показників на підставі методики, розробленої О. Л. Копиленком та Б. В. Кіндюком [6, с. 8]. Розгляд структури цих законів показує, що найбільш складною є побудова ЗУ «ПЗФ», який складається з 11 розділів, 11 глав та 67 статей, тобто має трирівневу структуру: розділ – глава – стаття, але поділ на глави проведено лише у розділі II. Інші закони містять: десять розділів – ЗУ «Про рослинний світ», дев'ять – «Про охорону повітря», «Про тваринний світ», «Про охорону земель», шість – «Про захист тварин від жорстокого поводження». Дослідження кількості розділів показує, що вони змінюється від 11 до 6; кількість статей – від 67 до 35 (ЗУ «Про охорону атмосферного повітря», «Про захист тварин від жорстокого поводження»), а найбільшою за обсягом – 6329 знаків, є ст. 11 ЗУ «Про охорону атмосферного повітря, найменшою – 65 знаків ст. 14 ЗУ «Про захист тварин від жорстокого поводження». Розрахунки кількості знаків у цих законодавчих актах показують, що їх найбільша кількість міститься у ЗУ «Про ПЗФ» – 89358 знаків, а найменша у ЗУ «Про рослинний світ» – 33166 знаків. Тобто кількість розділів, знаків та їх розміщення в окремих статтях різних законів значно коливається у широкому діапазоні. Кількісним показником є коливання значення ексцентриситету, який являє собою відношення максимальної кількості знаків у статті до мінімальної. Розрахунки цього показника показали, що найбільше значення ексцентриситету містить ЗУ «Про захист тварин від жорстокого поводження» – 45,4, найменше ЗУ «Про рослинний світ» – 16,1, що свідчить про значну нерівномірну побудову першого з них. Іншими показниками нерівномірності розподілення матеріалу є значення коефіцієнта варіації, який являє собою коливання сум знаків відносно їх середньої величини, та коефіцієнт асиметрії.

За допомогою цих коефіцієнтів можна дослідити характер коливань та розташування найбільшої кількості законодавчого матеріалу. Таким дослідженням передували розрахунки кількості знаків у кожному з розділів цих законодавчих актів, на підставі яких проводилися перерахунки у відносні величини (%). Як приклад, приведено такі дані стосовно ЗУ «Про охорону атмосферного повітря» (рис. 2).

Рис. 2. Розподіл текстового матеріалу ЗУ «Про охорону атмосферного повітря»

Розгляд отриманих результатів стосовно ЗУ «Про охорону атмосферного повітря» показує розміщення найбільшої кількості знаків у початковій частині графіку, що свідчить про позитивну асиметрію цього Закону.

З метою дослідження внутрішньої побудови актів проведено розрахунки даних коефіцієнтів, які показали, що найбільше значення коефіцієнту варіації C_v – 1,2 та коефіцієнту асиметрії C_s – 2,8 містить ЗУ «Про охорону атмосферного повітря», а найменші значення C_v – 0,7 та C_s – 0,3 спостерігаються у ЗУ «Про захист тварин від жорстокого поводження». Таким чином, серед законодавчих актів найбільша нерівномірність розташування знаків спостерігається у ЗУ «Про охорону повітря», найменша – у ЗУ «Про захист тварин від жорстокого поводження», що свідчить про недоліки юридичної техніки першого з цих законів.

Висновки. 1. Юридична техніка законодавчих актів у сфері охорони природи загалом відповідає її вимогам. При цьому деякі закони мають недоліки юридичної техніки, наприклад, у ЗУ «Про охорону рослин» немає преамбули, а у законах «Про тваринний світ» та «Про ПЗФ» відсутній термінологічний апарат, викладений у вигляді окремої ст. 2. З точки зору системності деякі природоохоронні закони не відповідають цій вимозі, оскільки в них відсутні положення, присвячені моніторингу, державному обліку та кадастру і майже в

усіх відсутня вимога з проведення сертифікації та нормування. З. На підставі методики кількісної оцінки законодавчих актів показано, що найбільшу кількість знаків містить ЗУ «Про ПЗФ» – 89358, а найменшу ЗУ «Про тваринний світ» – 33166. Загальною рисою усіх розглянутих законодавчих актів є нерівномірність розподілення матеріалу, яка є найбільшою в ЗУ «Про охорону атмосферного повітря».

Список літератури

1. Шутак І. Д. Юридична техніка: доктринальні аспекти. *Юридична техніка: доктринальні основи та проблеми викладання* : тези доп. та повідомл. учасників наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 верес. – 1 жовт. 2015 р.). Харків, 2015. С. 3–7.
2. Гетьман А. П. Доктрина науки екологічного права: генеза теоретичних досліджень еколого-правових проблем у XX ст. *Право України*. 2014. № 12. С. 143–154.
3. Ключко М. І. Юридична термінологія: поняття, особливості. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2009. Вип. 9. С. 148–154.
4. Краснов А. Н. Юридическая техника российского экологического законодательства : дис. ... канд. юрид. наук. Нижний Новгород, 2008. 230 с.
5. Ключанова Л. Г. О некоторых особенностях юридической техники в современном эколого-правовом нормотворчестве. *Российский журнал правовых исследований*. 2016. № 2. С. 133–139
6. Копиленко О. Л., Кіндюк Б. В. Теоретичні засади використання кількісних показників у дослідженнях пам'яток права. *Юридична Україна*. 2016. № 7–8. С. 4–12.

References

1. Shutak, I.D. (2015). Yurydychna tekhnika: doktrynalni aspekty. *Yurydychna tekhnika: doktrynal'ni osnovy ta problemy vykladannya: tezy dop. ta povidoml. uchasnykiv nauk.-prakt. konf.* (m. Kharkiv, 30 veres. – 1 zhovt. 2015 r.). Kharkiv, 2015, 3–7 [in Ukrainian].
2. Getman, A.P. (2014). Doktryna nauky ekolohichnoho prava: heneza teoretychnykh doslidzhen ekoloho-pravovykh problem u XX st. *Pravo Ukrainy. – Law of Ukraine, 12, 143–154* [in Ukrainian].
3. Klochko, M.I. (2009). Yurydychna terminolohiia: poniattia, osoblyvosti. *Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovriaduvannya, issue 9, 148–154* [in Ukrainian].
4. Krasnov, A.N. (2008). Yuridicheskaya tekhnika rossiyskogo ekologicheskogo zakonodatelstva. *Candidate's thesis*. Nyzhnyi Novhorod [in Russian].
5. Klyukanova, L.G. (2016). O nekotorykh osobennostyakh yuridicheskoy tekhniki v sovremennom ekologo-pravovom normotvorchestve. *Rossiyskiy zhurnal pravovykh issledovaniy, 2, 133–139* [in Russian].
6. Kopylenko, O.L., Kindiuk, B.V. (2016). Teoretychni zasady vykorystannia kilkisnykh pokaznykiv u doslidzhenniakh pamiatok prava. *Yurydychna Ukraina, 7–8, 4–12* [in Ukrainian].

Patlachuk O. V., PhD in Law, Lecturer at the Kramatorsk Institute of Economics and Humanities, Ukraine, Kramatorsk.
e-mail : kxenon46@gmail.com ; ORCID 0000-0003-2245-4030

Legal technique of legislative acts in the field of nature protection (1992–2006)

The article deals with the legal technique of legislative acts adopted in Ukraine in the period from 1992–2006 years, related to the protection of the nature reserve fund, land, air, flora and fauna. The features of legal technique are investigated by analyzing the compliance of environmental laws with the requirements of legal technology, such as legality, systemic, logical consistency, clarity, accessibility, clarity and certainty. It is established that the legal technique of the considered legislative acts in general corresponds to the general requirements of this sphere. At the same time, some normative legal acts have shortcomings in legal technique, for example, there is no preamble in the Law of Ukraine «On flora», there

is no terminological apparatus in the Law of Ukraine «On fauna» and «On the nature reserve fund», presented in the form of a separate specific article. It has been found out that some of the considered laws do not fully respond the requirement of systemic, because they do not contain provisions on monitoring, state accounting and cadaster and there is no requirement for certification and standardization.

On the basis of the methodology of quantitative assessment of normative – legal shows that in environmental laws there is a wide range of fluctuations in the number of sections, articles and the number of signs in the articles. It is proved that the common feature of all the considered legislative acts is the uneven distribution of material, which is the largest in the Law of Ukraine «On protection of atmospheric air». It has been established that the largest number of signs belongs to the Law «On the nature reserve fund» – 89358, the smallest on the Law of Ukraine «On fauna» – 33166.

Keywords: legal technology; legal protection of nature; terminology; legislative act; law-making.

Рекомендоване цитування: Патlachук О. В. Юридична техніка законодавчих актів у сфері охорони природи (1992–2006 рр.). *Проблеми законності*. 2019. Вип. 146. С. 37–47. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.146.165273>.

Suggested Citation: Patlachuk, O.V. (2019). Yurydychna tekhnika zakonodavchykh aktiv u sferi okhorony pryrody (1992–2006 rr.) [Legal technique of legislative acts in the field of nature protection (1992–2006)]. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality, issue 146, 37–47*. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.146.165273> [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 24.04.2019 р.